

การประเมินผลความสำเร็จเชิงผลลัพธ์และเป้าหมายสูงสุดของโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในพื้นที่ภาคกลางครั้งนี้ ใช้วิธีการประเมินผลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 400 ชุด กระจายเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในแต่ละจังหวัด และสัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้นำกลุ่มผลิตภัณฑ์

การศึกษาพบว่า ผลที่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับเป็นไปตามผลลัพธ์และเป้าหมายสูงสุดของโครงการฯ ในระดับปานกลาง-มาก ซึ่งเป็นผลในระยะสั้น โดยโครงการฯ มีส่วนช่วยให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง-มาก (78.5%) และช่วยให้เกิดความเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในระดับปานกลาง-มาก (78.7%) ในการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม พบว่า โครงการฯ สร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนในมิติทางการเมืองและวัฒนธรรมมากกว่าในมิติทางเศรษฐกิจ ผลการประเมินด้านคุณภาพชีวิตในชุมชนและความยั่งยืนของชุมชนอยู่ในระดับมาก ส่วนทางด้านความสมดุลของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาข้อมูลเชิงลึกพบว่า โครงการฯ ไม่ได้จัดขึ้นตามปัญหาและความต้องการและมีลักษณะซ้ำซ้อน และมีได้จัดจำแนกประเภทโครงการฯ ตามเป้าหมายของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำให้ผลที่เกิดไม่กระจายตัว โครงการฯ ช่วยได้มากเฉพาะในเรื่องการขยายตลาด ผลด้านเศรษฐกิจได้ผลชัดเจนเฉพาะระยะสั้น ส่วนผลทางสังคมได้ผลมากเฉพาะในระยะแรก เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนประสบผลสำเร็จ คือ การพัฒนาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของกลุ่ม OTOP

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญจากการศึกษา ได้แก่ รัฐควรสร้างระบบการประเมินผลและติดตามโครงการฯ ที่เหมาะสม มีการวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนเพื่อจัดโครงการฯ ที่สอดคล้องกับปัญหาและเงื่อนไขของกลุ่มผลิตภัณฑ์ โครงการฯ ควรมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และให้ความรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีการจัดทำฐานข้อมูลการเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้การคัดสรรผู้เข้าร่วมโครงการฯ เกิดประโยชน์มากที่สุดและกระจายโอกาสการเข้าร่วมโครงการฯ ได้อย่างทั่วถึง จัดสรรงบประมาณในด้านการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มผลิตภัณฑ์ โดยจัดกลุ่มที่มีนัยสำคัญต่อการส่งเสริมที่แตกต่าง เพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืน

The evaluation of successes in outcomes and ultimate goals of the OTOP project in the central region employed both quantitative and qualitative methodology, 400 questionnaires were distributed to the subject which were randomly selected and used interview guidelines to capture in-dept data from the leaders of OTOP products.

This research revealed that the overall outcomes and ultimate goals of the OTOP projects accomplished at the medium-high level but rather in a short-term. The project provide household income at the medium-high level (78.5%) and sufficient income at the medium-high level (78.7%). In social changed perspectives, the project strengthened communities in the political and cultural dimensions rather than in economics dimensions, said that its effects on qualities of life and communities' sustainable at the high level and on communities' balance at the medium level. From in-depth data, this study found that the government couldn't manage the project according to participants' problems and needs, many projects were the same similar manners. Besides that the government didn't divide the project by nature of products. These miss directions led the OTOP project particularly effect on the market expanding. The economic effects had be seen only in a short-term, while social effects clearly be appeared in the early period. The critical success factors of OTOP products are continuation in development and learning.

As a result of evaluation, a number of policy recommendations have been drawn. Firstly, the government should construct the evaluation and monitoring process with analyzing the communities' needs, in order to manage the project in accordance with problems and conditions of products' group. Secondly, the projects should be focused on the creation of body of knowledge and provide the necessary knowledge to the target groups. Thirdly the government should establish OTOP projects' database to utilize recruitment process with an aim to distribute an opportunities to access the projects. Forth, research and development budgets should be contributed to participants in self-manage manners at principal projects level. Finally, the government should rearrange the OTOP groups in order to proportionately support in accordance with its significance, aim to make balance among the communities' products, and to set a goal in a sustainable development.